

ЗАПОБІГАННЯ РИЗИКАМ НЕДРУЖНЬОГО ПОГЛИНАННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Новак А. М., канд. екон. наук, Затварський Я. А., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Складна ситуація зі становищем української економіки на сучасному етапі господарювання, не останньою причиною проблем якої є порушення у сфері власності під час приватизації, злиття або трансформації юридичних осіб, загострюють ризики недружнього поглинання, тобто рейдерства.

Рейдерство являє собою особливий вид підприємницької діяльності, оскільки володіє рисами, характерними для будь-якого виду підприємництва (елементи новаторства; функціонування в умовах ринкової невизначеності; економічна свобода; комбінування факторів виробництва з метою їх найбільш ефективного використання; мотиви забезпечення додаткових можливостей і доходу; високі ризики підприємницької діяльності), так і специфічними (здійснення підприємницької структурою – контрагентом (ініціатором, рейдером) впровадження в організаційно-економічну сферу діяльності іншого контрагента (реципієнта, мети) проти його волі за допомогою законних (напівзаконних) інструментів перерозподілу власності в залежності від конкретного етапу економічного розвитку держави; переважання спекулятивних цілей діяльності; висока результативність, що виявляється в зміні моделі економічної поведінки, механізмів і способів перерозподілу ресурсів між контрагентами).

Рейдерська атака – це процес поглинання одного підприємства іншим.

Умовно можна виділити три типи рейдерства:

Біле або легальне рейдерство - по суті, загарбники при поглинанні підприємства не використовують будь-яких незаконних методів. Вони просто користуються існуючими лазівками в чинному законодавстві. Такі рейдери користуються також певними проблемами на підприємстві – наприклад, використовують для своїх цілей розбіжності серед акціонерів, правління, з профспілками або працівниками.

Сіре, напівлегальне рейдерство - в рівній мірі використовуються як легальні методи поглинання, так і нелегальні. Компанії-рейдери намагаються використовувати прогалини в законі, але якщо їх немає для конкретної ситуації, в хід йдуть незаконні дії (найчастіше – підкуп шантаж, хабарі).

Чорне, нелегальне рейдерство - злиття досягається методами, що відкрито порушують закон. Основними інструментами чорних рейдерів вважаються шантаж, залякування, погрози.

Власники підприємств часто починають турбуватися тільки коли у відношенні бізнесу проявляються ознаки недружньої зацікавленості. Але тоді вже доводиться стикатися з таким поняттями, як судовий захист власності, протистояння з правоохоронними та контролюючими структурами, загроза кримінальної відповідальності топ-менеджменту і так далі.

Негативний ефект рейдерства проявляється у руйнуванні вітчизняного бізнесу, стимулюванні банкрутства, загостренні проблем та конфліктності у корпоративному секторі економіки, особливим моментом є те, що рейдерські атаки, здебільшого, спрямовані на найприбутковіші підприємства, що суттєво впливає на функціонування окремих галузей та народного господарства загалом, ускладнюють процес захисту прав власності, сприяють зниженню продуктивності праці та є одним з першопричин поширення негативного іміджу України на міжнародній арені, крім того, створюють перешкоди для розвитку малого та середнього бізнесу, гальмують розвиток конкурентного середовища і сприяють монополізації економіки. За оцінками експертів тиск рейдерів на бізнес щороку знижує темпи зростання економіки України на 1-2% [8, с. 232].

Недружні поглинання в українській практиці найчастіше зводяться до силових захоплень підприємств під прикриттям законних або псевдозаконних підстав.

Основними чинниками рейдерства в Україні є:

- 1) недосконалість чинного законодавства;
- 2) незначний ріст іноземних прямих інвестицій;
- 3) недотримання прав міноритарних акціонерів;
4. відсутність механізму для захисту прав власності;
- 5) сумнівний механізм приватизації компаній;
- 6) корупція у владних структурах

Проблему рейдерства в Україні, яку варто розглядати як вагому загрозу розвитку бізнесу та ефективному функціонуванню підприємств, їх економічній безпеці.

Особливої уваги потребує формування системи запобігання ризикам рейдерства, яка б забезпечувала ефективне попередження їх виникнення та використовувала найкращі практики протидії недружньому поглинанню.

До основних способів захисту від недружніх поглинань можна віднести превентивні та оперативні методи. Більшість захоплень і поглинань є результатом помилок і недоліків, які допускаються керівництвом компаній під час процедури створення підприємства та управління підприємством і бізнесом в цілому, при оформленні внутрішньокорпоративних документів, у разі браку фахівців або часу на аналіз своєї діяльності та корпоративного управління.

До превентивних способів захисту від недружніх поглинань можна віднести наступні:

- Легітимізація діяльності компанії;
- Створення захищеної корпоративної структури;
- Захист інсайдерської інформації;
- Створення ефективної структури управління;
- Контроль кредиторської заборгованості та інші.

Незважаючи на наявні методи, додаткового дослідження потребують світовий досвід попередження ризиків недружнього поглинання та найбільш

успішні практики їх протистояння, а також шляхи їх імплементації в українську.

Для адекватного реагування підприємства на вплив навколишнього середовища і гарантування успіху в конкурентній боротьбі необхідна чітка та ефективна система економічної безпеки; яка б приділяла особливу увагу загрози недружнього поглинання.

Список використаних джерел:

1. Зелениця, І. М. Захист прав учасників корпорацій від недружніх поглинань / І. М. Зелениця // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – 2012. – Випуск 2(14). – С. 146-150.

2. Колесник М. А. Зарубіжний досвід протидії рейдерству та можливості його використання в Україні [Електронний ресурс] / М. А. Колесник // Право і безпека. – 2010 р. – № 5. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_5/PB-5/PB-5_2.pdf

3. Рейдерство: витоки, процедури, способи запобігання: Монографія / О.А. Бурбело, Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, С.О. Бурбело. МВС України, Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. – 184 с.

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ ПІДПРИЄМСТВАМИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

Зубенко А. В., канд. екон. наук., Воскресенський С. Д., Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Практично з першого року введення обов'язкового застосування МСФЗ рядом підприємств, а до такого ряду потрапили і будівельні, виявились і проблеми наявних відмінностей національних стандартів обліку та міжнародних. Основні відмінності між стандартами полягають у цілях використання фінансових даних. Основними користувачами звітності, складеної за МСФЗ є інвестори, а звітності за НП(С)БО – державні органи (особливо після зближення бухгалтерського та податкового обліку). Перша відмінність щодо цілей стандартів обумовлює і проблему розбіжностей їх методологій: принцип пріоритету економічної сутті над юридичною формою є обов'язковим у МСФЗ, він також закріплений у НС(П)БО, але не працює на практиці. Вітчизняні принципи обліку прив'язані до чіткого дотримання законодавчих документів, в той час як міжнародні – вимагають відображати реальну сутність економічних операцій.

Окрема група проблем стосується проблеми дисконтування показників у звітності.

Метою бухгалтерського обліку є фіксація фактів господарської діяльності, що здійснились. Оскільки одна і та ж сума грошових коштів, а відповідно і об'єктів обліку сьогодні і в майбутньому має різну вартість, МСФЗ